

ВБИВСТВО КОМПОЗИТОРА ВОЛОДИМИРА ІВАСЮКА (КВІТЕНЬ 1979 РОКУ)

У теплі й сонячні дні, в квітні-травні 1979-го року, у Львові почалася голгофа молодого українського композитора. Каґебісти, наче дикі звірі, насолоджувалися своєю жертвою. Вони, прокляті, намагалися видерти душу з тіла молодого Володимира - творця незабутніх для українського народу пісень.

Мучили й катували його, а понівечене тіло повісили на дереві, в глухій закутині в Брюховецькому лісі, у військовій зоні, відгородженій дротом, недалеко Львова...

Українське небо почорніло, немов замовкли сині Карпати. Сутінки вкрили гірські стежини. Зів'яла на високій полонині червона рута... Заплакала гірко мати Івасюка, заплакали його друзі, заплакала вся Україна...

— Немає більше серед нас композитора Володимира Івасюка! - понеслася сумна вістка по всій Україні. Сумом оповилися гори й ліси, сум наповнив серця земляків Володимира в Україні і на чужині. Замовкла струна — співуча, золота струна України. Його пісні, наче свіжа вода з криниці біля рідної хати, з якої черпнув води, щоб напитися; затуманив він подих - дзвенить ця водиця, бентежить серце, душу, палає, як квітка з полонини.

Володимир Івасюк народився 4-го квітня 1949-го року у Кіцмані, Чернівецької області, на Буковині. Батько його був професором української літератури в Чернівецькому університеті, мати вчителька української мови середньої школи. Ще малим хлопцем брав батько Володимира в Карпатські бори й учив слухати, як співають старі ялиці, учив прислухатись музиці бистрих кришталевих гірських потоків. Як глибоко вкорінились в душі молодого генія мелодії зелених Карпат — відчувається в його піснях, в яких він їх увіковічнив й які нам подарував. Володимир так розповідав про себе: "Я ніколи не думав, що зможу писати пісні. Правда, музику я дуже люблю, чую її навкруги. Все, здається мені, співає. Якось з батьком ми йшли лісовою стежкою, і він запитав мене: Чи я чув, як співають дерева? Я спочатку не вірив. Ми увійшли у густий ліс. Перестав падати дощ, і небо прояснилося блакиттю, а з смерекових гілок падали краплі, співаючи стару знайому

мелодію".

Володимир дуже любив дітей, хотів стати лікарем. Він закінчив з відзначенням Чернівецький Медичний Інститут. Він перенісся до Львова, де вступив на композиторський відділ львівської консерваторії. Зродились відтоді 60 чудових пісень Володимира Івасюка: "Водограй", "Мила моя", "Журавлі", "Жовтий лист", "Два перстені", "Дві скрипки", "Капельюх", "Зірки на снігу" та інші...

Пісні Івасюка родились з серця. В них ми не знаходимо колгоспного чи московського намулу. Його пісні сповнені красою, мелодією, поетичним змістом. Пісні Івасюка несли ще й інше завдання: оскільки тоді на нашій рідній, не своїй землі, патріотичні пісні були заборонені, навіть класичні твори що раз, то менше виконувалися, то пісні Івасюка, з виразним народним смаком, були цінним магнетом, що притягав, тримав і закріплював молодь при національній українській стихії.

Володимир Івасюк став легендою в своєму часі. Він, як Тарас Шевченко в 19-му столітті і Василь Симоненко в 60-их роках, пробудив приспаний дух молоді. Він втішався великою популярністю на чужині. Пісні Івасюка дуже приманливі й цікаві. Вони принесли йому розголос серед людей, і тому на нього звернули увагу комуністичні можновладці в Москві й Києві. Вони ствердили, що він свідомий українець, який унікав зв'язків з державними чинниками. Будучи в Москві, Володимир заявив, що він не пише музики до слів російських поезій, бо він українець. Хоч пісні Івасюка користувалися великим успіхом, здобули нагороди на міжнародних фестивалях пісні, творця їх не названо народним артистом України... Але червона, комуністична Москва хотіла використати Володимира Івасюка. В час святкувань 325-ліття Переяславської Угоди, т. зв. воз'єднання України з Росією, поліційні чинники закликають композитора до себе: підтоптують, хвалять, умовляють, грозять і дають завдання: написати твір, який би мав оспівувати "щастя України, яка навіки з'єдналася з Москвою".

В тому 1979-му році українська совєтська преса була переповнена рабськими похвалами поетів і письменників т. зв. Старшому братові, які віддали з нагоди 325-ліття Переяславської Угоди свою рабську данину Москві, проголошуючи: "Слава! Тебе прославляєм, рідна Росіє, за правду

твою, за вірність твою, за братерську любов!" І чи можна було сподіватися, щоби Володимир Івасюк на такі слова написав музику? Влада сподівалася, що й він, як і всі інші, дасть данину Москві. Він же улюблений композитор України, він же міг, як ніхто інший вплинути "ідеологічно" на молодь. Але Володимир був безкомпромісним. Він хотів служити тільки українському народові. Час минав. Івасюк не створив нічого для прославлення горезвісного "воз'єднання". Він натомість взявся писати оперу з козацької доби. Друзі Володимира інформували світ, що Володимир, виходячи з хати, завжди повідомляв батьків та сестру, куди він іде. Він зауважив, що за ним постійно стежили органи КГБ. Його почали викликати в міліцію.

23-го квітня 1979 року Володимир, узявши ноти, останній раз вийшов зі свого помешкання. Пішов у напрямку консерваторії ім. Лисенка на вулиці Бойка ч. 5. Побувши там деякий час, був кимось викликаний і вийшов з будинку. Його підхопила машина, яка чекала біля будинку. Як твердять свідки, це була машина КГБ. І Володимир зник. Кілька днів після зникнення композитора, батьки його звернулися до міліції з домаганням розпочати розшуки за сином. Там їм глумливо сказали, що син скоро буде знайдений.

18-го травня 1979 року знайшли понівечене тіло Володимира в лісі, біля Львова. В нього були виколнені очі, поламані на руках пальці, на тілі рани, а в ранах позатаскувані гіллячки червоної калини. Експерти за з 5-ти лікарів, ствердила, що Володимир повісився.

Хто обірвав життя композитора? Хто є убивцею української пісні? Якого нелюда руки піднялися на творця тієї прекрасної пісні? Родина, друзі, львів'яни переконанні, що то кагебісти вбили Івасюка. Вони навіть не старалися закрити слідів свого злочину. Смерть Володимира Івасюка мала сповнити окреме завдання: КГБ хотіло застрашити українську молодь, яка все більше відкрито почала виступати на захист українських національних прав. Однак КГБ прорахувалося. Молодь Львова не злякалася. Її реакція була протилежною до сподівань КГБ. Час застрашень минув. Українська молодь разом зі старшими, масово й величаво вийшла на похоронну демонстрацію, яка відбулася 22-го травня 1979 р. в день, коли тіло Тараса Шевченка було перевезене з Петербурга до Канова. В цей символічний для України день у Львові зібралось 10

тисяч людей, наче струмки з цілої України, на Личаківський цвинтар, щоби поховати свого улюбленого композитора. І місяцями після похорону Івасюка стежка до його могили не заростала.

Марічка Галабурда-Чигрин

"Злочин", упорядник Петро Кардаш
Мельбурн, Австралія 2003
Ст. 216-217